

Meie 16.07.2025 nr 2-1/80151/14

Jürgen Ligi
rahandusminister
Rahandusministeerium

Märgukiri auditi „Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Rahandusministeeriumi valitsemisalas

Austatud rahandusminister

Riigikontroll tegi riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Rahandusministeeriumi valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Rahandusministeeriumile valitsemisalas 2024. aasta septembrist kuni 2025. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2024. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatu-
pidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - maksutulude kogumine,
 - toetuste andmine ning vahendamine,
 - laenude andmine ja võtmine,
 - raha paigutamine,
 - tööjõukulude arvestus,
 - majandamiskulude tegemine,
 - tehingud põhivaraga,
 - muude pikaajaliste kohustiste inventuur,
 - saadud ja antud siirded (teiste valitsemisaladega),
 - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus;
- kontrollisid varasemates auditites tehtud soovitude täitmist.

Riigikontroll ei tuvastanud Rahandusministeeriumi valitsemisala riigieelarve täitmise aruande õigsuses, toetuste andmises, tööjõu- ja majandamiskulude tegemisel, investeringute tegemisel ning kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestusega seotud sisekontrollisüsteemi toimimises, raamatupidamises kajastamisel ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi. Siiski tegi Riigikontroll tähelepaneku finantseerimistehingute planeerimise kohta.

Riigi raamatupidamise aastaaruande kohta tervikuna koostatud auditiaruandes on Riigikontroll toonud välja muu hulgas järgmised auditis tuvastatud probleemid: riigisiseseid toetusi oli jagatud konkreetseid eesmärke seadmata ja tundmata huvi, milleks raha kasutatud on; tegevustoetusi oli

antud rohkem, kui toetuse saaja suutis aastaga ära kasutada; eelarveaastal kasutamata jäänud raha jääkide selgitamine võttis ligikaudu pool aastat ning nende jääkide ülekandmisel järgmisesse aastasse olid valitsemisalad lubamatult muutnud riigieelarve sihtotstarvet.

Käesolevas märgukirjas on Riigikontroll välja toonud probleemid riigieelarve planeerimisel ja eelarvedistsipliini kinnipidamisel, mis on Rahandusministeeriumi vastutusalas.

1. Finantseerimistehingute planeerimisel esineb jätkuvalt vigu. Rahandusministeerium ei ole eelarves planeerinud finantseerimistehinguid –662,6 miljoni euro ulatuses. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on jätnud eelarvesse planeerimata Maaelu Edendamise Sihtasutuse fondide kasutamisele tekkivad tulud ja kulud. Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi planeeritakse kulusid, mille vajadus ja maht on ette teada (vt täpsemalt märgukirja lisa 1 p-d 1–2).
2. Rahandusministeerium ei taga riigieelarve aastatevahelist võrreldavust ja järjepidevust, tegevuspõhist liigendust muudetakse valitsemisalades igal aastal ja mahus, mis muu hulgas ei võimalda usaldusväärselt hinnata sihtotstarbe säilimist. Valitsemisaladel esineb probleeme eelarvedistsipliini kinnipidamisel, kuna nad ei järgi eelarve liigendamisel, eelarve täitmisel ja eelarve ülekandmisel eelarveklassifikaatoris kehtestatud detailsust, mis omakorda võimaldab muu hulgas koondsummades taas üle kanda juba varem üle kantud eelarvet (vt täpsemalt märgukirja lisa 1 p-d 3–7).

Käesoleva märgukirja koostamise ajaks on Rahandusministeerium saatnud kooskõlastusringile riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu, mille eesmärk on muu hulgas täpsustada seadusepilti, Vabariigi Valitsuse reservi, kulude sihtotstarbe muutmist ja kasutamata eelarveraha ülekandmist puudutavaid sätteid.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **18. augustiks 2025**.

Riigikontroll tänab Rahandusministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitudest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Aet Tummeleht
Aet.Tummeleht@riigikontroll.ee

Lisa 1. Märjukirja tähelepanekud detailsemalt

1. Finantseerimistehinguid ja tehingutega seotud finantstulusid ja -kulusid ei planeerita eelarvesse õigesti või jäetakse üldse planeerimata

Sarnaselt eelmise aastaga tuvastas Riigikontroll 2024. aasta riigieelarve täitmise aruande kontrollimisel erinevaid juhtumeid, kus ministeeriumid ei ole eelarves tehinguid planeerinud või on planeerinud need valesti.

- Rahandusministeerium on 2024. aastal näidanud finantseerimistehingute eelarve täitmist -662,6 miljonit eurot, kuid ei ole eelarves neid finantseerimistehinguid planeerinud. Tegemist on riigikassa poolt vabade rahaliste vahendite paigutamisel võlakirjadesse ja investeerimisfondi osakutesse tekkinud muutusega, mille prognoosimine on keeruline. Riigi pearaamatupidaja koostöös Rahandusministeeriumiga kaalub edaspidi näidata seda eelarve täitmise aruande koondosas koos muude raha ja pangakontode muutusega erinevusena võrreldes rahavoogude aruandega. Nende tehingute näitamine koondosas on analoogiline kulude ja tulude korrigeerimisega, mida osal juhtudel ka eelarves ei planeerita ja täitmisel ei kajastata. Riigikontroll nõustub riigikassa vabade rahaliste vahendite muudu kajastamise põhimõtte ülevaatamisega, kuid toob välja, et eelnevalt on vaja analüüsida selle otsusega kaasnevaid võimalikke mõjusid.
- Regionaal- ja Põllumajandusministeerium jätnud (REM) finantstulud eelarvesse planeerimata. REM on jätnud 2024. aasta riigieelarvesse planeerimata Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) sihtfondide kasutamisel tekkivad finantstulud ja -kulud. 2024. aastal laekus eelarvesse eriolukorra vahenditest teenitavat tulu kokku 5,7 miljonit eurot.
- 2024. a riigieelarve seaduse muutmise seadusega planeeriti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) valitsemisalas pikaajaliste finantsinvesteeringute asemel finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimine. ASi SmartCap moodustatud investeerimisfondis „Kaitsetööstuse fond“ osalemiseks ette nähtud vahendid (50 miljonit eurot) planeeriti, lähtudes algsest ülekandest Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele finantseerimistegevuseks antud sihtfinantseerimisena. Kui aga sihtasutus kandis osakute märkimiseks vajaliku raha edasi investeerimisfondi riiklikule fondivalitsejale, muutus tehingu sisu ehk MKM omandas investeerimisfondi osakud ning see tehing kajastati raamatupidamises osalusena investeerimisfondis. Vabariigi Valitsuse 05.07.2024. a korraldusega tehinguks volitust omades saanuks MKM 2024. aasta riigieelarve seaduse muutmise seadusega tehingu eelarve õigel real ehk pikaajalise finantsinvesteeringuna planeerida. Kuna MKM on ka varasematel aastatel omandanud investeerimisfondi osakuid, pidi olema ka varasem kogemus nende tehingute raamatupidamises kajastamisel ja eelarve planeerimisel.

Riigikontroll leiab, et Rahandusministeeriumil kui riigi eelarve eest vastutajal tuleb senisest enam pöörata tähelepanu valitsemisalade finantseerimistehingute ja finantstulude korrektsele eelarvestamisele, sh vajadusel juhendada ning juhtida tähelepanu puudustele.

Riigikontrolli soovitused rahandusministrile:

- analüüsida võimalikku mõju ja vaadata üle arvestuspõhimõte, mis hõlmab riigikassa poolt vaba raha paigutamisel võlakirjadesse ja investeerimisfondi osakutesse tekkinud muutust;
- tagada, et finantseerimistehingud ja finantstulud planeeritaks korrektselt eelarvesse, et vältida vigade teket riigieelarve seaduses;
- tagada, et finantseerimistehingute planeerimisel lähtutakse tehingu tegelikust sisust ja eelarveklassifikaatorist;
- juhendada valitsemisalasid eelarve planeerimisel.

2. Ka 2024. aastal tehti Vabariigi Valitsuse reservist rahaeraldisi, mis ei ole erakorralised

07.02.2019 muudeti Vabariigi Valitsuse reservist vahendite eraldamise ja eraldatud vahendite kasutamise korda, millega reguleeriti lisaks ettenägematutele kuludele ka Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelise osa eraldamise kord. Seda osa reservist kasutatakse Vabariigi Valitsuse poolt eelnevalt heaks kiidetud tegevuste rahastamiseks. Seega erinevalt valitsuse reservi sihtotstarbeta vahenditest (ettenägematute kulude katteks) on sihtotstarbeliste vahendite vajadus Vabariigi Valitsuse tasemel teada ja otsustatud varem valitsuse tavatööprotsessi või riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia koostamise käigus.

Nii 2021. kui ka 2022. aasta kontrolliaruandes on Riigikontroll juhtinud Rahandusministeeriumi tähelepanu Vabariigi Valitsuse reservist tehtud eraldistele, mis ei ole olemuselt ei ettenägematud ega mittehinnatavad ning mis tulnuks planeerida valitsemisalade eelarves. Rahandusminister kinnitas oma vastuses, et riigieelarve seaduse väljatöötamiskavatsuses on tehtud ettepanek täiendada reservi planeerimise ja reservist raha eraldamise põhimõtteid.

2024. aastal eraldati Vabariigi Valitsuse sihtotstarbeta reservist REMile 18,3 miljonit eurot ühistranspordi tagamiseks. Ühistranspordiseaduse § 16 lg 1 punkti 6 alusel on REMi kohustus korraldada avaliku teenindamise lepingu alusel teostatava liiniveo rahastamist riigieelarvest, seega ei ole lepingutel baseeruv kulu olemuselt ettenägematu ega mittehinnatav.

Nii Rahandusministeeriumi kui ka REMi selgituste kohaselt on reservist ühistranspordi dotatsiooniks raha eraldamine poliitiline otsus, vaatamata sellele, et partneritega on sõlmitud avaliku teenindamise lepingud. Riigieelarve läbirääkimiste käigus ei ole jõutud kokkulepeteni, et seda ühistranspordiseadusega ette nähtud raha valitsemisala eelarvesse planeerida.

Riigikontroll on seisukohal, et asutuste tavapärase tegevusega seotud eelarvet ei ole kohane planeerida Vabariigi Valitsuse reservi. Selline toimimine annab Riigikogule riigieelarve menetlemisel tegevuste eelarvete muutuse kohta väärat info ega võimalda teha asjakohaseid ettepanekuid eelarve muutmiseks.

Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: korrastada reservide moodustamise ja reservist raha eraldamise põhimõtted.

3. Riigieelarve tegevuspõhist liigendust muudetakse igal aastal, kuid seejuures ei taga valitsemisalad ega Rahandusministeeriumi andmete järjepidevust ega aastatevahelist võrreldavust

Programmi tegevuste muutmise tõttu ei ole tagatud erinevate eelarveaastate tegevuspõhiste kulude võrreldavus. Riigikontrolli arvates on tervitav, et iga-aastaselt korrastatakse valitsemisalade programmi tegevusi, kui seeläbi parandatakse riigieelarve tulemuslikkust, mõõdetavust ja arusaadavust. Eelarve koostamisel tuleb aga järgida järjepidevuse ja võrreldavuse põhimõtet (eelarveklassifikaator § 3 lg 1 p 2), mille kohaselt tuleb muu hulgas luua seosed eelnevatel perioodidel kasutatud põhimõtete ja esitlusviisidega.

Alates 2022. aasta riigieelarvest esitatakse valitsemisalade ja Riigikantselei kulude jaotus programmi tegevuste kaupa. Vastava muudatuse kavandamisel 2021. aastal oli programmi tegevusi 240, 2026. aasta planeeritavas riigieelarves on tegevusi neljandiku võrra vähem ehk ligikaudu 173. Tegemist on tegevuste vastava aasta koondarvudega, aastati on erinevates valitsemisalades tegevuste arvu nii vähendatud kui suurendatud, osal juhtudel on tehtud muudatusi nimetustes.

Valitsemisalade 2024. aastal kasutamata raha 2025. aastasse ülekandmise kontrollimisel täheldas Riigikontroll, et eelarveaastate andmete mittevõrreldavust esines pea kõigis valitsemisalades, kuna ka 2025. aastal muudeti tulemusvaldkondi, programme ja programmi tegevusi.

Näiteks muudeti REMi valitsemisalas 2025. aastal programmide ja programmi tegevuste nimetusi ning Kliimaministeeriumi valitsemisalas tulemusvaldkondi, programme, programmi tegevusi. Nende valitsemisalade jääkide ülekandmise käskkirjade seletuskirjades ei olnud toodud infot programmi tegevuste vahel tehtud muudatuste kohta, kuigi ka Rahandusministeeriumi juhiste kohaselt tuleb käskkirja seletuskirjas esitada info tehtud muudatuste kohta ja põhjendada, kuidas säilib riigieelarvega määratud otstarve ehk eesmärgipärasus.

Programmi tegevuste vahel tehtud kulude sihtotstarbe muudatuste õiguspärasuses veendumiseks tutvus Riigikontroll Rahandusministeeriumi poolt Vabariigi Valitsusele tegevuspõhise liigenduse muutmise otsustamiseks esitatud alusmaterjalidega. Suuremahuliste muudatuste puhul ei selgunud dokumentidest üheselt, milline tegevus ja millises ulatuses liigub (koos eelarvega) teise või uude tegevusse. Valitsemisalade selgituste kohaselt on muudatusi tehtud ka teenuste ja asutuste tasemel (muutes vaid osa teenuste paiknemist tegevustes), samuti on muudetud kulude jaotusreegleid. Selliste muudatuste kohta infot Vabariigi Valitsusele esitatud materjalides ei sisaldu ning samuti ei suutnud valitsemisalad seda infot Riigikontrollile esitada.

Siseministeerium on käskkirjale lisatud seletuskirjas toonud välja, et ülekandmisel planeeritakse programmi tegevustel tekkinud jääk ümber 2024. aasta riigieelarve seaduse § 5 järgi ministrile antud volituste alusel. Riigikontroll juhtis Siseministeeriumi tähelepanu sellele, et see säte ei laiene ülekantavale rahale ning on ülekandmise ajaks kaotanud ka kehtivuse.

Siseministeerium muutis ülekandmisel programmi tegevuste vahel eelarvet ka nendel tegevustel, mille puhul on muudetud võrreldes eelmise aastaga vaid nimetust või kus tegevuste osas

muudatusi tehtud ei ole. Nii on muudetud erinevate tegevuste vahelist eelarvet vähemalt 5 miljoni euro ulatuses.

Põhjusel, et enamikul valitsemisaladel puudus ülekandmise käskkirjade seletuskirjades või muudes dokumentides muudatuste kohta info, ei saanud Riigikontroll veenduda, kas programmi tegevuste vahel tehtud muudatused olid põhjendatud ja kas raha sihtostarve säilis või mitte.

Rahandusministeerium selgitas auditi käigus Riigikontrollile, et sihtotstarbe säilimise eest ülekandmisel vastutab valitsemisala (sh kinnitab ametlikult seda Rahandusministeeriumile).

Rahandusministeerium koordineerib eelarve jääkide ülekandmise protsessi, kuid ministeeriumi selgitusel puudub neil võimekus niivõrd detailset sisulist kontrolli teha.

Riigikontroll leiab, et Rahandusministeeriumil tuleb koostöös valitsemisaladega tagada nii tegevuspõhise eelarve aastatevaheline võrreldavus kui ka info, mis võimaldab tuvastada tehtud muudatuste õiguspärasust. Riigikontroll soovib leida tehnilise lahenduse, mis võimaldaks jälgida muutusi andmebaasipõhiselt. Juhul kui see ei ole võimalik või nõuab ebaproportsionaalselt suurt tööd, tuleb kaaluda, kas võtta kasutusele sellised esitusviisid, mille läbipaistvus ja ajas võrreldavus on tagatud.

Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: tagada eelarveaastate andmete võrreldavus, sealhulgas riigieelarve seadusepildi vaates.

4. Eelarve liigendamisel ei järgita endiselt riigieelarve kehtivuse põhimõtet ning eelarve kasutamise limiite on avatud õigusliku aluseta

Sarnaselt eelmise aastaga juhib Riigikontroll Rahandusministeeriumi tähelepanu sellele, et valitsemisalad muudavad kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) eelarvet ja esitavad Riigi Tugiteenuste Keskusele (RTK) majandustarkvaras SAP eelarve limiitide avamiseks taotlusi enne selleks õigust andvate õigus- või haldusaktide vastuvõtmist. Riigieelarve seaduse § 53 lõike 1 järgi on ministeeriumi valitsemisalal õigus kasutada riigieelarve raha sihtotstarbeliselt ja ainult siis, kui vastav raha on eelarves ette nähtud. Ka 2024. aastal tuvastas Riigikontroll valitsemisalade riigieelarve täitmise aruannete kontrollimisel, et asutused on teinud kulutusi, milleks neile eelarvet ette nähtud ei ole, või teevad kulutusi enne, kui selleks õiguse andev õigus- või haldusakt on vastu võetud.

Riigikontroll tuvastas auditi käigus juhtumeid, kus eelarve muudatused olid finantsarvestuse infosüsteemis SAP ja KAISis kajastatud nõuetekohase algdokumendita või ei vastanud algdokumendi andmed infosüsteemis olevatele.

Näiteks avas RTK 23.05.2024 SAPis Riigilaevastikule 1,5 miljoni euro ulatuses kulude limiidi Kliimaministeeriumi eelarve arvelt, et vältida Riigilaevastiku likviidsusprobleemi, mille tingis Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist raha eralduse tavapärasest pikem menetlusaeg. Samasugused eelarve muutmised olid tehtud ka 26.08.2024 ning 30.10.2024. Kokku „laenati“ Kliimaministeeriumilt Riigilaevastikule 5 miljonit eurot. Ministeeriumi selgituste kohaselt oli

muudatuste aluseks kantsleri nõusolek. 2024. aasta lõpus, kui raha Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist Riigilaevastikule eraldati, kanti „laenatud“ raha Kliimaministeeriumile tagasi.

Riigikontroll rõhutab, et valitsemisala asutuste vahel eelarve muutmise õigus on ministril, mitte kantsleril või asutuste juhtidel. Ilma sellekohase käskkirjata puudub eelkirjeldatud muudatusteks õiguslik alus, seda ka siis, kui need muudatused on ajutise iseloomuga.

Õiguspärased pole samuti eelarve muudatused peale eelarveaasta lõppu, kuna riigieelarve kaotab kehtivuse järgneva aasta 1. jaanuaril.

Näiteks tuvastas Riigikontroll kahe valitsemisala puhul, et nende 2024. aasta lõpliku eelarve kinnitamise käskkirjad on allkirjastatud 2025. aasta II kvartalis – kaitseminister kinnitas valitsemisala 2024. aasta viimase eelarve käskkirja 07.05.2025 ning siseminister 27.06.2025.

Kaitseminister muutis sealjuures selle käskkirjaga ka 2023. aastast ülekantud eelarve jaotust asutuste vahel – ajal, mil puudub õiguslik alus muuta isegi 2024. aasta eelarvet.

Siseministeeriumi valitsemisalas on tavaks, et minister kinnitab valitsemisala eelarve jaotuse kahel korral – esimest korda eelarveaasta alguses (10.01.2024) ja teist korda pärast selle eelarveaasta riigieelarve täitmise aruande allkirjastamist (27.06.2025). See tähendab, et kõik eelarvemuudatused, mis on tehtud eelarveaasta kestel ning eeldavad ministri otsustustasandit, on tehtud õigusliku alusega ning ka veel eelarve täitmise aruande kinnitamise ajaks ei ole eelarvemuudatusi jõustatud. Ehkki formaalselt kiidab minister sel viisil toimides heaks ka varem ilma vastava volitusega tehtud eelarvemuudatused, ei ole see kooskõlas põhimõttega, et enne kulutuste tegemist peab selleks olema ette nähtud vastav eelarve.

Riigikontroll on seisukohal, et riigieelarve raha kasutamine enne, kui selleks on õiguslik alus, ei ole kooskõlas riigieelarve seadusega ning muudab Riigikogu, Vabariigi Valitsuse ja ministri otsustusõiguse eelarveküsimustes formaalsuseks.

Riigieelarve kasutamisega on lahutamatu seotud tehtud plaanid, milleks riigieelarve raha kulutatakse, ehk programmidokumendid. Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise korra § 10 lõike 2 alusel avalikustatakse ministri kinnitatud programmid ministeeriumi veebilehel pärast seda, kui Vabariigi Valitsus on riigieelarve seaduse § 31 lõike 1 alusel riigieelarve vahendid täiendavalt liigendanud. Korras ei ole määratud konkreetset tähtaega, mille jooksul info avaldatud peab olema. Kahe valitsemisala puhul tuvastas Riigikontroll, et nende programmidokumentide kinnitamine on toimunud oluliselt hiljem kui Vabariigi Valitsuse liigenduse kinnitamine või on need siiani kinnitamata. Kliimaministeeriumi valitsemisala programmid olid kinnitatud vastavalt 03.04.2025 ning 18.05.2025. Viimased nendest kinnitati pärast Riigikontrolli osutust. Justiits- ja Digiministeeriumi programmid aastateks 2025–2028 olid auditi lõppedes kinnitamata ning ministeeriumi kodulehel avalikustamata.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et programmidokument on ainuke infoallikas, mis avab lähemalt, milliseid tegevusi kavandatakse vastava aasta riigieelarve raha kasutades ellu viia. Selle info

avaldamata jätmine või hiline avaldamine ei ole kooskõlas riigieelarve läbipaistvuse ja arusaadavuse nõudega.

Riigieelarve läbipaistvust ja arusaadavust vähendab ka olukord, kui üks asutus kasutab teise eelarvet. Jätkuvalt on lahenduseta Riigikontrolli 2023. aasta Rahandusministeeriumi märgukirjas välja toodud Kaitseministeeriumi valitsemisalas kasutusel olev õiguslikult reguleerimata erand, kus kaitseotstarbeliste hangete eelarve on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusel, kuid eelarve täitmine kajastub Kaitseväel. Nii kajastub Kaitseväe eelarve täitmises kulusid ja investeeringuid ligikaudu 494 miljoni euro ulatuses, samal ajal kui keskuse vaates on see eelarve kasutamata. Siinjuures kehtib juba 2022. aastast eelarveklassifikaatori muudatus, mis välistab eelkirjeldatud praktika, milles asutus kasutab mõne teise asutuse eelarveüksuse tunnuseid. Seega tuleks see erand õigusaktiga kehtestada või lõpetada sellise erandi lubamine.

Riigikontrolli soovitused rahandusministrile:

- seada eelarve muutmise taotlusele nõue, et selleks oleks viidatud muudatuseks õigust andvale haldusaktile, kui eelarve muutmine saab toimuda vaid ministri või asutuse juhi otsuse alusel;
- täiendada valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise korda programmidokumendi avaldamise tähtajaga.

5. Eelarve jääkide üleviimisel rikutakse riigieelarve seaduse põhimõtteid

Võimaluse pikendada riigieelarve raha kasutamist ühe eelarveaasta võrra annab riigieelarve seaduse paragrahv 59¹. Lihtsustatult on eelarve kasutamata raha ülekandmisel kaks põhimõtet – need kantakse üle samaks riigieelarves planeeritud otstarbeks ning piirmääraga eelarve raha on lubatud üle kanda ainult üks kord. Erandlikult võib ülekandmisel muuta riigieelarves planeeritud eelarve jaotust tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahel, kui see on seotud valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuste ümberkorraldamise või lõpetamisega.

Nii nagu 2023. aasta kasutamata eelarve raha ülekandmisel, leidis Riigikontroll ka 2024. aasta piirmääraga eelarve raha ülekandmise andmete kontrollimisel, et valitsemisalad kannavad nn koondridade sees üle ka 2023. aastast üle kantud raha, kuna valitsemisalad ei järgi eelarve liigendamisel, eelarve täitmisel ja eelarve ülekandmisel eelarveklassifikaatoris kehtestatud detailsust. Lisaks muudetakse ülekandmisel programmi tegevuste, asutuste, eelarve objektide ja detailsema majandusliku sisu vahelist jaotust ulatuses, mis ei ole kooskõlas riigieelarve seaduses ülekandmisele seatud piirangutega.

Rahandusministeerium on koostamas uut riigieelarve seaduse eelnõu, millega loodetakse mitmetele murekohtadele lahendus leida. Samuti on Rahandusministeerium jooksvalt täpsustanud juhiseid eelarvestamise käsiraamatus.

Riigikontroll on kasutamata eelarve raha ülekandmisega seonduvat käsitletud auditaruandes „Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ koos

soovitusega Rahandusministeeriumile tagada kehtiva kasutamata eelarve raha ülekandmise regulatsiooni täitmine või hinnata regulatsiooni asjakohasust ning viia regulatsioon vastavusse tegeliku vajadusega. Ministeeriumid ei nõustu selle käsitlusega, viidates, et tegevuspõhise eelarve puhul määrab sihtotstarbe üksnes programmi tegevuse tase ehk nn seaduse pilt.

Käesolevas märgukirjas on täiendavalt välja toodud probleemkohad, mida auditoriuanandes ei ole eraldi või põhjalikumalt käsitletud.

1. Kasutamata eelarveraha väljaselgitamine võtab kaua aega

Nii nagu varasematel aastatel, võttis ka 2024. aasta eelarve kasutamata raha väljaselgitamine kaua aega. Ministeeriumid kinnitasid oma ja rahandusminister Vabariigi Valitsuse 2024. aasta jäägid 5–6 kuud pärast eelarveaasta lõppemist.

Riigieelarve seadusega ei ole kasutamata eelarveraha ülekandmise tähtaega seatud. Ülekandmise tähtaeg on toodud määruse „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise tingimused ja kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“ (edaspidi RES/RE määrus) § 12 lõikes 1. Korra kohaselt täpsustavad ministeeriumid Rahandusministeeriumiga enda ja oma valitsemisala asutuste järgmisesse eelarveaastasse ülekantavate riigieelarve vahendite mahtusid eelarveaastale järgneva aasta 15. maini ja avalikustavad ministri kinnitatud ülekantavad vahendid koos selgitustega ministeeriumi veebilehel hiljemalt 31. mail.

Praktikas ei peeta alati nendest tähtaegadest kinni. Nii näiteks kinnitas rahandusminister Vabariigi Valitsuse reservi kasutamata eelarveraha 2025. aastase ülekandmise käskkirja alles 30. juunil 2025. Valitsemisalade 2024. aasta kasutamata eelarve raha ülekandmise käskkirjad olid valdavalt kinnitatud enne 31. maid, mõnel juhul paaripäevase hilinemisega.

Alates 2025. aastast on aasta lõpu seisuga esitatud saldoandmike esitamise tähtaeg järgmise aasta 27. veebruar, 31. märtsini tehakse vaid olulisi korrigeerimisi. Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus toodud juhiste kohaselt peavad valitsemisalad eelarve täitmise andmed kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) tegema Rahandusministeeriumile kättesaadavaks hiljemalt aruandekuust ülejäärmise kuu 15. kuupäevaks. Riigikontrolli arvates võimaldavad saldoandmike senisest varasem esitamise tähtaeg ja igakuine täitmise aruandlus tuua kasutamata eelarveraha selgitamise, ülekandmise kinnitamise ja avalikustamise tähtaja senisest vähemalt ühe kuu võrra varasemaks. Selle üheks eelduseks on valitsemisalade riigieelarve täitmise aruannete esitamise tähtaja ettepoole toomine, mis kehtiva avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi kohaselt on 15. mai.

2. Tuludest sõltuvate kulude kasutamata eelarveraha ülekandmisel ei rakendata samu põhimõtteid kui piirmääraga raha ülekandmisel, ehkki regulatsioonid erisusi ette ei näe

Riigieelarve seaduse ülekandmise sätteid ei erista piirmääraga ja piirmäärata raha ülekandmist ega reguleeri nende ülekandmise korda. Vastav kord on kehtestatud RES/RE määruses. Korra § 11 järgi pikendatakse riigieelarves kinnitatud piirmääraga eelarve ning riigieelarve seaduse § 32 lõike 2 punktis 1 nimetatud tuludest sõltuvate kulude eelarve kasutamist ühe eelarveaasta võrra.

Ka määruses ei ole sätestatud piirmäärata raha (antud juhul tuludest sõltuvate kulude eelarve) ülekandmisele erisusi. Praktikas ja Rahandusministeeriumi poolt tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus avaldatud juhistest lähtudes kajastatakse ülekantavate summade käskkirjas vaid piirmääraga raha.

Ülekantavate summade käskkirjas ei sisaldu aga tuludest sõltuva raha kasutamata jäägid. Nende ülekandmisel kehtib praktika, et üle kantakse laekunud ja aasta lõpuks kasutamata raha jääk ning erinevalt piirmääraga rahast ei piirata selle kasutamise tähtaja pikendamist ühe aastaga. Need jäägid viiakse uude eelarveaastas „vaikimisi“ üle.

Riigikontroll on seisukohal, et tuludest sõltuvate kulude kasutamata eelarve puhul puudub eeltoodud erisuste tegemiseks õiguslik alus. Riigieelarve on tervik ja ülekandmise käskkirjad ning aruanded peavad sisaldama ka infot selle kohta, kui palju jäi kasutamata tuludest sõltuvaid kulusid, näiteks välistoetusi, CO₂-osakute müügist või majandustegevusest saadud tulu jne. Need kõik moodustavad valitsemisalade kasutada oleva eelarveraha ning mõjutavad valitsemisalade tegevusi ja eelarvelisi valikuid.

Rahandusministeerium nõustus auditi käigus, et teema vajab paremat selgitamist ja sätestamist õigusaktides, ning kinnitas, et see on jätkuvalt plaanis.

Riigikontroll leiab, et erisused tuleks selguse huvides reguleerida riigieelarve seaduses või muudes õigusaktides. Juhul kui mingile osale tuludest sõltuvast eelarvest (nt majandustegevusest laekuvate tulude arvelt tehtavad kulud) peaksid kehtima teistsugused piirangud kui näiteks saadud toetustele (mille puhul kasutusaja määrab üldjuhul toetuse andja), siis tuleks see selgepiiriliselt sätestada.

3. Kehtiv regulatsioon välistab ülekandmisel majandusliku sisu muutmise

Riigieelarve seaduse § 59¹ lõike 2 järgi võib ülekandmisel muuta eelarve tulemusvaldkondade, programmi tegevuste ja asutuste vahelist jaotust, kui see on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega. Sättes ei ole ette nähtud võimalust muuta ülekandmisel majanduslikku sisu.

Enne 2025. aastat liigendati riigieelarve nn seadusepildis eelarve majandusliku sisu järgi vaid üldisel tasemel – kulud ja investeeringud kokku. Riigieelarve seaduse järgi saab kulude ning investeeringute vahelist jaotust muuta vaid Riigikogu. Riigieelarve seaduse § 31 lõike 2 kohaselt on minister kohustatud liigendama riigieelarves märgitud valitsemisala eelarve administratiivselt ja majandusliku sisu järgi kooskõlas eelarveklassifikaatoriga ning lähtudes Vabariigi Valitsuse liigendusest.

Tulenevalt 2025. aasta riigieelarve seaduse lisast tehakse 2024. aasta riigieelarve jääkide ülekandmine 2025. aastasse vähemalt eelarveklassifikaatori ehk kahekohalise eelarvekonto detailsuses. See tähendab, et ülekandmisel pidid valitsemisalad määrama, kui palju kantakse üle tööjõukuludes, majandamiskuludeks, toetusteks jne. Kuna valitsemisalade eelarved majandusliku sisu järgi ei olnud 2024. aastal viidud vastavusse tegelike vajadustega, muutsid mitmed valitsemisalad ülekandmise käigus ulatuslikult majandusliku sisu vahelist jaotust. Näited suurematest seadusega mittelubatud muutmistest on toodud auditaruandes.

Riigikontroll leiab, et juhul kui ülekandmisel on põhjust edaspidi siiski lubada majandusliku sisu muutmist, tuleb see selliselt riigieelarve seaduses reguleerida, nii nagu seda on tehtud jooksva aasta riigieelarve puhul (RES § 56 lg 2² ja 2³). Seejuures tuleb silmas pida, et ülekandmisel ei oleks valitsemisaladel eelarve muutmiseks suuremad õigused, kui on riigieelarve kehtivuse ajal.

4. Valitsemisalad on 2024. aastast 2025. aastasse üle kandnud jääke, mida ei oleks tohtinud 2025. aastasse üle kanda.

- Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala on üle kandnud jääke, mida tõenäoliselt ei kasutata 2025. aastal, vaid tulevastel perioodidel. Ülekandmise käskkirja seletuskirjas on selgitatud, et osa jääke plaanitakse kasutada ka hiljem kui 2025. aastal. Näiteks ei ole järgmiste tegevuste jääke seletuskirjas toodud selgituste põhjal 2025. aastal vaja: rahvusvaheline õpetajaameti tippkohtumise ISTP korraldamisega seotud kasutamata eelarvet summas 0,9 miljonit eurot, eestikeelsele õppele ülemineku reformi kasutamata eelarvet summas 43,2 miljonit eurot ning Rahvusarhiivi kasutamata eelarvet seoses Eesti Rahvusraamatukogu sisustamise ja kolimisega summas 5,4 miljonit eurot.

Riigikontroll juhib tähelepanu, et aastast aastasse raha ülekandmisel on tegemist planeerimisveaga ning planeerimise täpsust on vaja eelarveraha säästlikuks kasutamiseks parandada. Riigieelarve seaduse § 59¹ lõike 1 põhimõtte järgi võib kasutamata eelarvet üle kanda üksnes ulatuses, mida vajatakse järgneval eelarveaastal. Ka 2025. aasta riigieelarve seadusega on eestikeelsele õppele ülemineku reformi tegevusteks raha planeeritud (programmi tegevuse „Võrdsete võimaluste tagamine“ 2025. aasta piirmääraga eelarve on 49,2 miljonit eurot). Siinsel juhul on oluline kriitiliselt hinnata tegelikku suutlikkust viia ellu nii reformiga seotud 2024. aastast edasi lükkunud kui ka 2025. aasta tegevusi. Kui kõiki tegevusi ei jõuta ellu viia, oleks tulnud jätta 2024. aasta jääk üle kandmata ning kasutada samaks projektiks planeeritud 2025. aasta raha.

Haridus- ja Teadusministeerium juhtis tähelepanu sellele, et nende praktika, üle kantud vahendite perioodiseerimine, on kooskõlas tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu metoodika punktiga 6.2.5.5, mis kehtib kõigile valitsemisaladele. Selle punkti kohaselt võib piirmääraga kulude ja investeeringute muudatusi teha aastate (sh kehtiv aasta) vahel, näiteks kui mõni projekt ei valmi kavandatud ajagraafikus, kuid projekti erinevate aastate summaarne maht ei tohi muutuda.

Riigikontrolli arvates ei ole see juhised kooskõlas riigieelarve seaduse kasutamata eelarve ülekandmise mõttega ehk eelarve kasutamise tähtaja pikendamisega vaid ühe eelarveaasta võrra. Kuna Haridus- ja Teadusministeeriumil ei ole seletuskirjas toodud selgituste järgi kavas vastavaid kulusid 2025. aasta jooksul teha, ei ole ka õiguspärane seda raha üle kanda.

Näiteks võib tuua ka juhtumi 2024. aasta sügisest, 2025. aasta riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia 2025–2028 koostamise protsessist. 2024. aasta augustis ja septembris toimunud valitsuskabineti istungitel anti ministeeriumitele ülesanne muuta juba kinnitatud 2023. aasta riigieelarve jääkide ülekandmise käskkirja. Eesmärk oli vähendada 2023. aastast

ülekantavate jääkide mahtu ulatuses, mille võrra on suurendatud 2025. aasta või järgnevate aastate eelarveid kokku summas 12,3 miljonit eurot.

Riigikontroll on seisukohal, et kui tegemata või pooleli jäänud tegevustega ei ole kavas järgmisel aastal edasi minna ehk raha ära kasutada ei plaanita, tuleks see jätta üle kandmata.

Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: tagada kehtiva kasutamata eelarve raha ülekandmise regulatsiooni täitmine või hinnata regulatsiooni asjakohasust ning viia regulatsioon vastavusse tegeliku vajadusega.

6. Muud eelarvedistsipliiniga seotud tähelepanekud

Valitsemisalade 2024. aasta riigieelarve täitmise aruannete ja 2024. aasta kasutamata eelarve raha ülekandmise õigsuse kontrollimisel täheldas Riigikontroll lisaks eeltoodule veel juhtumeid, kus valitsemisalad ei toimi kehtiva õigusega kooskõlas või ei reguleeri õigusaktid ja/või Rahandusministeeriumi juhised nende lahendamist üheselt mõistetavalt.

1. Kultuuriministeerium on jätnud asutamisotsustes kajastamata rahalised sissemaksed sihtasutustesse ning andnud sihtasutustele üle saadud toetuste ja muude tulude jääke, mis aga ei ole kooskõlas riigieelarve seadusega

Kultuuriministeeriumi 2024. aasta riigieelarve täitmise aruande (RETA) õigsuse kontrollimisel leidis Riigikontroll, et RETAs on kajastatud osaluste soetamine summas 447 376 eurot, mida ei olnud planeeritud eelarves.

Seotud tehingute sisu täpsustamisel ilmnas, et tegemist on kolme 2024. aastal tegevuse lõpetanud muuseumi toetuste ja muude tulude jääkide üleandmisega nende tegevust jätkanud sihtasutustele. Tehingud kajastati raamatupidamises avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi § 18 lõike 6 kohaselt osaluse muutusena.

Riigieelarve seaduse § 57 lõike 5 järgi, kui riigiasutuse lõpetamisel ei anta tema ülesandeid üle teisele riigiasutusele, suunatakse lõpetatava riigiasutuse kasutamata toetused, majandustegevusest laekunud tulud ning varude ja põhivara müügist laekunud tulud riigi tuludesse. Kuna muuseumide tegevust ei antud üle teistele riigiasutustele, vaid sihtasutustele, puudus Kultuuriministeeriumil jääkide üleandmiseks õiguslik alus ja jäagid tulnuks suunata riigi tuludesse.

Tulukontode jääkide näol on tegemist rahaga, mis ühtlasi annab võimaluse teha vastavas ulatuses kulusid. Seda aga ei kajastatud sihtasutuste asutamiseks volituse andvates Vabariigi Valitsuse korraldustes üleantava riigivara loendis ega asutamisotsustes või -lepingus, nagu nõuab riigivaraseadus (§ 52, 78). Seega tegi Kultuuriministeerium sihtasutuste sihtkapitali rahalise sissemakse, mille kohta puudus Vabariigi Valitsuse nõusolek.

Kultuuriministeeriumi selgituste kohaselt jääb sihtasutuse asutamise ja riigiasutuse tegevuse viimase kuupäeva vahele üsna pikk periood, mistõttu on jääke raske prognoosida. Ministeerium

nõustus, et edaspidi tuleb arvestatavate summade puhul esitada ka jääkide prognoos. Kui riigiasutuse tegevuse lõpetamisel on tema ülesanded antud üle riigi asutatud sihtasutusele, on seni suunatud lõpetava riigiasutuse kasutamata toetused ja majandustegevuse tulud ülesandeid üle võtvale sihtasutusele. Kultuuriministeerium plaanib teha Rahandusministeeriumile ettepaneku muuta riigieelarve seaduse vastavat sätet.

Riigikontrolli hinnangul on Kultuuriministeerium eelkirjeldatud viisil toimides eksinud nii riigieelarve seaduses kui ka riigivaraseaduses sätestatu vastu.

Kultuuriministeeriumi valitsemisalas on muuseumivõrgustiku korrastamine lõpule jõudmas. Seega ei mõjutaks võimalik seadusemuudatus tõenäoliselt ministeeriumi teostatavaid toiminguid, samal ajal võib aga osutuda vajalikuks lahendada sarnaseid olukordi teistes valitsemisalades.

Kui tulukontode jääkide üleandmine riigiasutuse tegevust jätkavatele sihtasutustele või muudele ühingutele on põhjendatud, tuleb see Riigikontrolli arvates õigusaktides vastavalt sätestada.

2. Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi ning Kultuuriministeeriumi asutuste gruppide kasutamine on jäänud reguleerimata

Eelarveklassifikaatori § 5 lg 1 punkti 2 järgi mõistetakse arvestusobjekti „Administratiivne tunnus“ all muu hulgas ka organisatsiooni tunnust, mis hõlmab organisatsiooni või asutuse või nende gruppide tunnust. Eelarveklassifikaatori lisas 2 on toodud vastavate gruppidega erinevad Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala haridusasutused, Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala kohtud ja kinnipidamiskohad ning Kultuuriministeeriumi muuseumid.

Riigikontrolli hinnangul on jäänud asutuste gruppide kasutamine Rahandusministeeriumil reguleerimata ning see on võimaldanud valitsemisaladel grupi eelarve koosseisus teist korda kanda üle 2023. aasta eelarve jääke, ehkki gruppi kuuluvatele asutustele kehtivad samad reeglid, nagu gruppi mittekuuluvatele asutustele.

Eelarveklassifikaator ega tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu juhised ei ava põhjalikumalt gruppide kasutamise põhimõtteid eelarvestamisel ja eelarve kasutamisel. Praktikast kasutatakse grupe erinevalt. Näiteks on Rahandusministeerium näidanud riigieelarve seletuskirjades gruppi kuuluvate asutuste andmeid vaid grupipõhiselt. Samuti on 2025. aasta riigieelarve lisas toodud kulude detailsem jaotus esitatud gruppide kaupa (v.a muuseumid).

Justiits- ja Digiministeeriumis planeeritakse kohtute ja kinnipidamiskohtade gruppidele nii grupiliikmete eelarved kui ka eraldiseisev eelarve, millest osa moodustab asutuste ülene reserv ning osa grupi enda eelarve, mille täitmisenä kajastatakse ühishangete jms kulud. Haridus- ja Teadusministeerium näitab ülekandmise käskkirjades koolide eelarvejääkide kandmist asutuste grupile, kuid tegelikkuses grupile eelarvet ei avata ning need jäägid kajastatakse koolide eelarves, sealjuures muudab Haridus- ja Teadusministeerium grupisisestest jääkide asutustevahelist jaotust ning jäägid, mida koolidele tagasi ei suunata, kantakse ministeeriumi eelarvesse. Kultuuriministeeriumi eelarves grupe enam ei kasutata, kasutusel on need vaid riigieelarve seletuskirjas. Nii Haridus- ja Teadusministeerium kui ka Justiits- ja Digiministeerium

käsitlevad asutuste grappe kui eelarvevõimelisi üksusi ning leiavad, et grupisiseselt täidetakse plaanitud eelarvet ühiselt ning ülekantud jääkide suunamist ühelt asutuselt teisele ei käsitleta sihtotstarbe muutmisenä.

Riigikontroll selle käsitlesega ei nõustu. Riigikontrolli hinnangul ei ole asutuste gruppide näol tegemist iseseisvate asutustega riigieelarve seaduse § 31 lõike 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 49 lg 1 punkti 9 mõistes ning minister ei saa neile kinnitada eelarvet ega teha neile ettekirjutusi eelarvevahendite kasutamiseks. Samuti ei saa üks asutus täita teise asutuse eelarvet. Igal asutusel on eraldiseisev eelarve, mille sihipärase kasutamise eest vastutab asutuse juht.

Riigieelarve seaduse § 26 lõikes 3 kehtestatud erandi järgi võib administratiivses liigenduses märkida ka Vabariigi Valitsuse selle raha osas, mida valitsus ise kasutab. Asutuste gruppide puhul sellist erisust riigieelarve seaduses ette nähtud ei ole ja seega ei saa eelarveklassifikaatoris toodud asutuste grappe käsitleda kui eelarvevõimelisi üksusi.

Rahandusministeeriumi selgituste kohaselt ei ole ühel asutusel õigust täita teise eelarvet. Samuti ei ole eelarve jääkide ülekandmine asutuste grupile põhjendatud, kui see hiljem austustele laiali jaotatakse. Ülekandmine grupile on põhjendatud vaid juhul, kui eelarve jääb grupile, s.t et ka kulud tehakse sealt. Selgitades Justiits- ja Digiministeeriumi valisemisalas kulude kajastamist grupi tunnusega, tõdes Rahandusministeerium, et kulud tuleks siiski teha kas konkreetse kohtu, vangla või ministeeriumi tunnusega.

Riigikontrolli arvates vajavad gruppide kasutamise põhimõtted reguleerimist. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib olla põhjendatud gruppide kasutamine eelarve koostamise algfaasis või ka riigieelarve kinnitamisel Riigikogus, kuid see ei tähenda, et ministrid saaksid jätta eelarved asutustele liigendamata või käsitleda gruppi kuuluvaid asutusi ühe asutusena. Samuti ei ole põhjendatud ülekandmisel rakendada teistsuguseid põhimõtteid, kui eelarve liigendamisel ja kasutamisel.

Riigikontrolli soovitus rahandusministriale: tagada gruppide kasutamise regulatsiooni selgus ja selle järgimine.

7. Kuluarvestuse infosüsteemi andmetes esineb vigu

Valitsemisalade riigieelarve täitmise aruannete ja ülekandmise käskkirjade kontrollimisel täheldas Riigikontroll, et kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) ei kajastatud 2024. aasta lõplikku eelarvet ja 2024. aasta eelarve täitmist õigesti.

Kuna KAIS on ainus infosüsteem, kust on võimalik saada infot kogu riigi ehk kõigi institutsioonide ja valitsemisalade (sh tegevuspõhise) eelarve ja selle täitmise kohta ning selles sisalduvaid andmeid kuvatakse avalikkusele alates 2025. aastast ka Rahandusministeeriumi veebilehel riigieelarve juhtimislaua, on oluline, et need andmed oleksid õiged.

Riigikontroll juhtis auditis valitsemisalade ja Rahandusministeeriumi tähelepanu sellele, et KAISI ei olnud osal juhtudel 2024. aasta lõplik eelarve ja/või eelarve täitmise andmed õiged.

Rahandusministeerium koostöös valitsemisaladega kõrvaldas puudused osaliselt auditi käigus.

Riigi 2024. aasta majandusaasta koondaruande kinnitamise ajaks (30.06.2025) jäid parandamata Vabariigi Valitsuse ja osa põhiseaduslike institutsioonide eelarve ja/või selle täitmise andmed, kuigi nendele puudustele oli Riigikontroll juhtinud Rahandusministeeriumi ja institutsioonide tähelepanu juba 2025. aasta aprillis ja mais ning ministeerium lubas andmed parandada.

Riigikontrolli hinnangul on oluline, et Rahandusministeerium kontrolliks jooksvalt KAISis olevate andmete kvaliteeti ning juhiks valitsemisalade ja institutsioonide tähelepanu paranduste tegemiste vajadusele. Kõiki valitsemisalade tehtud vigu eelarve kajastamisel ei ole pärast eelarveaasta lõppemist võimalik korrastada ning neid saab vältida vaid asjakohaste juhiste ning andmete regulaarse ja süsteemse kontrollimisega. Juhul kui ilmneb, et andmevigade tekkimise põhjuseks on infosüsteemi reeglite mittevastavus kajastamispõhimõtetele, tuleb Rahandusministeeriumil infosüsteemi reeglid viivitusteta ajakohastada. Riigikontroll juhib tähelepanu, et õigete andmete tagamine, samuti eelarvejääkide ja ülekandmise summade väljaarvutamine on Rahandusministeeriumi ja valitsemisalade ülesanne ning võimalikud ebakõlad infosüsteemis tuleb lahendada enne riigieelarve täitmise aruande esitamist ja ülekandmise käskkirjade kinnitamist.

Riigikontrolli soovitus rahandusministrile: seirata regulaarselt ja süsteemselt kuluarvestuse infosüsteemi andmeid, et tagada eelarve ja selle täitmise andmete õigsus.